

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการด้านต่าง ๆ ของโลกยุคโลกาภิวัตน์ มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และเศรษฐกิจของทุกประเทศรวมทั้งประเทศไทยด้วย ในระบบการศึกษาที่มีการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นและสถานศึกษามีบทบาทในการพัฒนาหลักสูตรนั้น หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในแต่ละระดับ ตั้งแต่ระดับชาติ ระดับท้องถิ่น จนถึงระดับสถานศึกษา มีบทบาทหน้าที่ และความรับผิดชอบในการพัฒนา สนับสนุน ส่งเสริม การใช้และพัฒนาหลักสูตรให้เป็น ไปอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้การดำเนินการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษามีประสิทธิภาพสูงสุด อันจะส่งผลให้การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนบรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในระดับชาติ

ระดับท้องถิ่น ได้แก่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หน่วยงานต้นสังกัดอื่น ๆ เป็นหน่วยงานที่มีบทบาทในการขับเคลื่อนคุณภาพการจัดการศึกษา เป็นตัวกลางที่จะเชื่อมโยงหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานที่กำหนดในระดับชาติให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น เพื่อนำไปสู่การจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษา ส่งเสริมการใช้และพัฒนาหลักสูตรในระดับสถานศึกษา ให้ประสบความสำเร็จ โดยมีภารกิจสำคัญ คือ กำหนดเป้าหมายและจุดเน้นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ในระดับท้องถิ่น โดยพิจารณาให้สอดคล้องกับสิ่งที่มีความต้องการ ในระดับชาติ พัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ประเมินคุณภาพการศึกษาในระดับท้องถิ่น รวมทั้งเพิ่มพูนคุณภาพการใช้หลักสูตรด้วยการวิจัยและพัฒนา การพัฒนาบุคลากร สนับสนุน ส่งเสริม ติดตามผล ประเมินผล วิเคราะห์ และรายงานผลคุณภาพของผู้เรียน

สถานศึกษามีหน้าที่สำคัญในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การวางแผนและดำเนินการใช้หลักสูตร การเพิ่มพูนคุณภาพการใช้หลักสูตรด้วยการวิจัยและพัฒนา การปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร จัดทำระเบียบการวัดและประเมินผลในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาต้องพิจารณาให้สอดคล้อง กับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และรายละเอียดที่เขตพื้นที่การศึกษา หรือหน่วยงานต้นสังกัดอื่น ๆ ในระดับท้องถิ่น ได้จัดทำเพิ่มเติม รวมทั้งสถานศึกษาสามารถเพิ่มเติมในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม

ภูมิปัญญาท้องถิ่น และความต้องการของผู้เรียน โดยทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 : 29)

จากการวิจัย และติดตามประเมินผลการใช้หลักสูตรในช่วงระยะ 6 ปีที่ผ่านมา (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. 2546 ก, 2546 ข., 2548 ก., 2548 ข. ; สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2547 ; สำนักผู้ตรวจราชการและติดตามประเมินผล. 2548 ; สุวิมล ว่องวานิช และนางลักขณ์ วิรัชชัย. 2547 ; Nutravong. 2002 ; Kittisunthorn. 2003) พบว่าหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 มีจุดดีหลายประการ เช่น ช่วยส่งเสริมการกระจายอำนาจทางการศึกษาทำให้ท้องถิ่นและสถานศึกษามีส่วนร่วมและมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้อง กับความต้องการของท้องถิ่น และมีแนวคิดและหลักการในการส่งเสริมการพัฒนาผู้เรียนแบบองค์รวมอย่างชัดเจน อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาดังกล่าวยังได้สะท้อนให้เห็นถึงประเด็นที่เป็นปัญหาและความไม่ชัดเจนของหลักสูตรหลายประการทั้งในส่วนของเอกสารหลักสูตร กระบวนการนำหลักสูตร ผู้การปฏิบัติ และผลผลิตที่เกิดจากการใช้หลักสูตร ได้แก่ ปัญหาความสับสนของผู้ปฏิบัติในระดับสถานศึกษาในการพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษา สถานศึกษาส่วนใหญ่กำหนดสาระและผลการเรียนรู้ ที่คาดหวังไว้มาก ทำให้เกิดปัญหาหลักสูตรแน่น การวัดและประเมินผลไม่สะท้อนมาตรฐาน ส่งผลต่อปัญหาการจัดทำเอกสารหลักสูตรฐานทางการศึกษาและการเทียบ โอนผลการเรียน รวมทั้งปัญหาคุณภาพของผู้เรียนในด้านความรู้ ทักษะ ความสามารถและคุณลักษณะที่พึงประสงค์อันยังไม่เป็นที่น่าพอใจ

นอกจากนั้นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 - 2554) ได้ชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการปรับเปลี่ยนจุดเน้น ในการพัฒนาคุณภาพคนในสังคมไทยให้มีคุณธรรม และมีความรอบรู้อย่างเท่าทัน ให้มีความพร้อมทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และศีลธรรม สามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงเพื่อนำไปสู่สังคมฐานความรู้ได้อย่างมั่นคง ๒
 การพัฒนาคนดังกล่าวมุ่งเตรียมเด็กและเยาวชนให้มีพื้นฐานจิตใจที่ดีงาม มีจิตสาธารณะ พร้อมทั้งมีสมรรถนะ ทักษะและความรู้พื้นฐานที่จำเป็นในการดำรงชีวิต อันจะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศแบบยั่งยืน (สภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2549 : 4) ซึ่งแนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการในการพัฒนาเยาวชนของชาติเข้าสู่โลกยุคศตวรรษที่ 21 โดยมุ่งส่งเสริมผู้เรียนมีคุณธรรม รักความเป็นไทย ให้มีทักษะการคิดวิเคราะห์ สร้างสรรค์ มีทักษะด้านเทคโนโลยี สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมโลกได้อย่างสันติ

จากข้อค้นพบในการศึกษาวิจัยและติดตามผลการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ที่ผ่านมา ประกอบกับข้อมูลจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาคนในสังคมไทย และจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ในการพัฒนาเยาวชนสู่ศตวรรษที่ 21 จึงเกิดการทบทวนหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เพื่อนำไปสู่การพัฒนาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่มีความเหมาะสม ชัดเจน ทั้งเป้าหมายของหลักสูตรในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และกระบวนการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติในระดับเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา โดยได้มีการกำหนดวิสัยทัศน์ จุดหมาย สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดที่ชัดเจน เพื่อใช้เป็นทิศทางในการจัดทำหลักสูตร การเรียน การสอนในแต่ละระดับ นอกจากนั้นได้กำหนดโครงสร้างเวลาเรียนขั้นต่ำของแต่ละกลุ่มสาระ การเรียนรู้ในแต่ละชั้นปีไว้ในหลักสูตรแกนกลาง และเปิดโอกาสให้สถานศึกษาเพิ่มเติมเวลา เรียนได้ตามความพร้อมและจุดเน้น อีกทั้งได้ปรับกระบวนการวัดและประเมินผลผู้เรียน เกณฑ์ การจบการศึกษาแต่ละระดับ และเอกสารแสดงหลักฐานทางการศึกษาให้มีความสอดคล้องกับ มาตรฐานการเรียนรู้ และมีความชัดเจนต่อการนำไปปฏิบัติ

เอกสารหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 นี้ จัดทำขึ้นสำหรับ ท้องถิ่นและสถานศึกษาได้นำไปใช้เป็นกรอบและทิศทางในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนไทยทุกคนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ มีคุณภาพด้านความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงและ แสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยได้ระบุมมาตรฐานการเรียนรู้และ ตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ในเอกสารนี้ ช่วยทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในทุกระดับเห็นผลคาดหวังที่ ต้องการ ในการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนที่ชัดเจนตลอดแนว ซึ่งจะสามารถช่วยให้หน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องในระดับท้องถิ่นและสถานศึกษาร่วมกันพัฒนาหลักสูตรได้อย่างมั่นใจ ทำให้การ จัดทำหลักสูตรในระดับสถานศึกษามีคุณภาพ และมีความเป็นเอกภาพยิ่งขึ้น อีกทั้งยังช่วยให้ เกิดความชัดเจนเรื่องการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ และช่วยแก้ปัญหาการเทียบโอนระหว่าง สถานศึกษา ดังนั้น ในการพัฒนาหลักสูตรในทุกระดับตั้งแต่ระดับชาติจนกระทั่งถึงสถานศึกษา จะต้องสะท้อนคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมทั้งเป็นกรอบทิศทางในการจัดการศึกษาทุกรูปแบบ และครอบคลุม ผู้เรียนทุกกลุ่มเป้าหมายในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน การจัดหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานจะ ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่คาดหวังได้ ทุกฝ่าย ที่เกี่ยวข้องทั้งระดับชาติ ชุมชน

ครอบครัว และบุคคลต้องร่วมรับผิดชอบ โดยร่วมกันทำงานอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่อง ในการวางแผน ดำเนินการ ส่งเสริมสนับสนุน ตรวจสอบ ตลอดจนปรับปรุงแก้ไข เพื่อพัฒนาเยาวชนของชาติไปสู่คุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 : 4 - 5)

ในส่วนของผู้บริหารสถานศึกษา กรมวิชาการกระทรวงศึกษาธิการ ได้กล่าวไว้ว่า ผู้บริหารคือผู้ที่ให้นำองค์กรให้มีความเจริญ หรือพัฒนาองค์กรให้มีความก้าวหน้าในหลาย ๆ ด้าน หรือในหลาย ๆ งาน เช่น งานวิชาการ งานงบประมาณ งานบุคลากร และงานบริหารทั่วไป ในการศึกษาคั้งนี้ผู้วิจัยจะได้ศึกษายาทบทวนระดับการดำเนินงานของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาโสมพระมิตร ตามกรอบการดำเนินงานที่เคยกล่าวเอาไว้ของกรมวิชาการมี 7 ด้าน ได้แก่ ด้านที่ 1 การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา ด้านที่ 2 การดำเนินการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา ด้านที่ 3 การกำหนดแผนการบริหารจัดการหลักสูตรของสถานศึกษา ด้านที่ 4 การปฏิบัติการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ด้านที่ 5 การนิเทศก์ กำกับ ติดตามผลการดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตร ด้านที่ 6 สรุปผลการดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ด้านที่ 7 การปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตร

ในปัจจุบัน หลักสูตรแกนกลางของการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นหลักสูตร แม่บทที่มีการเริ่มใช้ใน โรงเรียนต้นแบบ และ โรงเรียนที่มีความพร้อมตามคำสั่งกระทรวงศึกษาธิการ ที่ สพฐ 293/51 เรื่อง การใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ให้โรงเรียนต้นแบบใช้หลักสูตรและ โรงเรียนที่มีความพร้อมตามประกาศของกระทรวงศึกษาธิการ ในปีการศึกษา 2552 เป็นปีเริ่มต้น และ โรงเรียนทั่วไปที่ตั้งกักระทรวงศึกษาธิการ ให้ใช้ปีการศึกษา 2553 โรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาโสมพระมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 มีทั้งหมด 15 โรงเรียน เริ่มใช้หลักสูตรการศึกษาแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานด้วยเช่นกัน

ในขณะที่เดียวกันสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (2551 : 3 - 5) ได้ให้หลักการเกี่ยวกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งให้ผู้เรียนเป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ พัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ คือ ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี และคุณลักษณะอันพึง

ประสงค์ 8 ประการ คือ 1. รักษาดี ศาสน์ กษัตริย์ 2. ชื่อสัตย์สุจริต 3. มีวินัย 4. ใฝ่เรียนรู้ 5. อยู่อย่างพอเพียง 6. มุ่งมั่นในการทำงาน 7. รักความเป็นไทย 8. มีจิตสาธารณะ เพื่อให้ผู้เรียนเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้อย่างแท้จริง

จากความสำคัญข้างต้นจะเห็นได้ว่า หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนเกี่ยวข้องกับบุคคลทุกคน กล่าวคือ ผู้บริหาร ครูสายผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษา ซึ่งมีภารกิจที่แตกต่างกันจะได้ร่วมมือประสาน สัมพันธ์ เกื้อกูลต่อกันเพื่อให้การบริหารหลักสูตรมีประสิทธิภาพ และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้าใจบทบาทของแต่ละบุคคลได้อย่างชัดเจน ผู้วิจัยจึงให้ความสำคัญและสนใจที่จะวิจัยระดับดำเนินงานการบริหารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาใน โรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษา โสมพระมิตร กับการใช้หลักสูตรสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานด้วยเหตุผลที่ว่า 1. ผู้วิจัยเป็นบุคลากรครูในกลุ่มเครือข่าย 2. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ใช้ในกลุ่มเครือข่ายระดับดำเนินงานการบริหารหลักสูตรของผู้บริหารมีระดับการบริหารอยู่ในระดับใด โดยมุ่งประเด็นวิจัยเรื่อง ศึกษาระดับการดำเนินงานการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของผู้บริหาร ในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษา โสมพระมิตร เพื่อจะศึกษาระดับการดำเนินงานการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นด้านระดับการดำเนินงานของการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ระหว่างผู้บริหาร ครูผู้สอนและคณะกรรมการสถานศึกษา และศึกษาปัญหา ข้อเสนอแนะแนวทางในด้านระดับการดำเนินงานการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษา โสมพระมิตร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 1

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับของการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของผู้บริหาร ครูและคณะกรรมการสถานศึกษา ในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษา โสมพระมิตร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 1
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของผู้บริหาร ครูและคณะกรรมการสถานศึกษา ที่ดูแลการศึกษา และประสบการณ์ในตำแหน่ง แตกต่างกัน
3. เพื่อรวบรวมปัญหาและข้อเสนอแนะการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษา ในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษา โสมพระมิตร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 1

สมมุติฐานการวิจัย

1. ระดับของการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษา ในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษา โสมพระมิตร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 1 อยู่ในระดับมาก
2. ระดับการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษา ที่มีวุฒิการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกัน
3. ระดับการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษา ที่มีประสบการณ์ในตำแหน่งแตกต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกัน

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษา ในโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษา โสมพระมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 1

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 15 คน ครูผู้สอน จำนวน 121 คน และคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 60 คน รวมประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้จำนวน 196 คน ได้มาโดยการคำนวณจากตารางของ เคริจี และมอร์แกน (Kerjic and Morgan) (บุญชม ศรีสะอาด. 2543 : 40)

2. ด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาบทบาทที่ได้กระทำหรือได้ดำเนินการการบริหารหลักสูตร ของผู้บริหารสถานศึกษา ครู คณะกรรมการสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษา โสมพระมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 1 ตามแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษา ขั้นพื้นฐานของกรมวิชาการด้านต่าง ๆ ดังนี้

ด้านที่ 1 การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา

ด้านที่ 2 การดำเนินการจัดทำสาระของหลักสูตรของสถานศึกษา

ด้านที่ 3 การกำหนดแผนการบริหารจัดการหลักสูตรของสถานศึกษา

ด้านที่ 4 การปฏิบัติการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา

ด้านที่ 5 การนิเทศก์ กำกับ ติดตามผลการดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตร

ด้านที่ 6 สรุปผลการดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา

ด้านที่ 7 การปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตร

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ประสบการณ์ในการทำงาน และวุฒิการศึกษา ซึ่งประกอบด้วย

3.1.1 สถานภาพ

- 1) ผู้บริหารสถานศึกษา
- 2) ครูผู้สอน
- 3) คณะกรรมการสถานศึกษา

3.1.2 ประสบการณ์ในการทำงาน

- 1) มีประสบการณ์ 1 - 5 ปี
- 2) มีประสบการณ์ 6 - 10 ปี
- 3) มีประสบการณ์มากกว่า 10 ปี

3.1.3 วุฒิการศึกษา

- 1) ระดับปริญญาตรี
- 2) สูงกว่าปริญญาตรี

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ บทบาทระดับการดำเนินงานการบริหารหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษา โสมพระมิตร ใช้หลักสูตรสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัด กาฬสินธุ์ ปีการศึกษา 2553 มีอยู่ 7 ด้าน ดังต่อไปนี้

ด้านที่ 1 การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา

ด้านที่ 2 การดำเนินการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา

ด้านที่ 3 การกำหนดแผนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา

ด้านที่ 4 การปฏิบัติการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา

ด้านที่ 5 การนิเทศ กำกับ ติดตามผลการดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตร

ด้านที่ 6 สรุปผลการดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา

ด้านที่ 7 การปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตร

นิยามศัพท์เฉพาะ

ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้อำนวยการ โรงเรียน รองผู้อำนวยการ โรงเรียน ผู้ที่ทำหน้าที่ผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนที่ใช้หลักสูตรสถานศึกษา ในระดับดำเนินงานบริหารหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

ครูผู้สอน หมายถึง ครูปฏิบัติงานสายการสอนในโรงเรียนที่ใช้หลักสูตรสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานของกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายพัฒนาการศึกษาการใช้หลักสูตรสถานศึกษา

คณะกรรมการสถานศึกษา หมายถึง ผู้ที่ได้รับคัดเลือกให้ทำหน้าที่เป็น คณะกรรมการสถานศึกษา

โรงเรียนที่ใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง โรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนา การศึกษาโสมพระมิตร ที่ใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เขตพื้นที่การศึกษา หมายถึง เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคพื้นดิน เขต 1

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 หมายถึง หลักสูตรแกนกลางของ ประเทศในการจัดการศึกษาที่มีจุดประสงค์ที่จะพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีขีดความสามารถในการแข่งขัน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเพิ่มศักยภาพของ ผู้เรียนให้สูงขึ้นสามารถดำรงชีวิตอย่างมีความสุข ได้บนพื้นฐานความเป็นไทย และความเป็น สากล รวมทั้งมีความสามารถในการประกอบอาชีพหรือศึกษาต่อตามความถนัด และ ความสามารถของแต่ละบุคคล

หลักสูตร หมายถึง หลักสูตรแกนกลางที่ได้จัดทำขึ้นตามประกาศของกระทรวง หลักสูตรสถานศึกษา หมายถึง เอกสารที่สถานศึกษาร่วมกันจัดทำขึ้น โดยใช้แนวคิด ของหลักสูตรแกนกลาง และชุมชนนำเอาจุดเด่นเอกลักษณ์ ของชุมชน สังคม ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น มากำหนดเป็นสาระและจัดกระบวนการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน เพื่อใช้ใ นการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนต้นแบบที่ใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2552 และโรงเรียนทั่วไปที่ใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2553

การบริหารหลักสูตรสถานศึกษา หมายถึง ระดับการดำเนินการบริหารหลักสูตร สถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามกรอบการดำเนินงานของกรมวิชาการ 7 ด้าน

1. การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา หมายถึง การที่สถานศึกษา ดำเนินงานการสร้างควมตระหนักให้บุคลากร ในสถานศึกษาการพัฒนานุเคราะห์ของ สถานศึกษาให้มีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถนำความรู้ไปใช้ในการจัดทำหลักสูตรของ สถานศึกษา การดำเนินการ เกี่ยวกับคณะกรรมการ และคณะอนุกรรมการของสถานศึกษาตาม

ระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และการบริหารในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน การดำเนินการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ให้ ผู้เรียนผู้ปกครอง หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้รับทราบและขอความร่วมมือการจัดทำข้อมูล สารสนเทศของสถานศึกษา การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา หรือกลยุทธ์ในการพัฒนาและให้มีการสำรวจความต้องการพัฒนาความรู้ของบุคลากรเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรพร้อมกับการจัดอบรมให้มีความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร จัดให้มีคณะกรรมการบริหารหลักสูตร คณะทำงานด้านการให้คำปรึกษาในการจัดทำหลักสูตร จัดทำข้อมูลพื้นฐานด้านสารสนเทศของ โรงเรียนชุมชน และแหล่งเรียนรู้ให้เป็นปัจจุบัน นำข้อมูลเหล่านั้นมาทำเป็นแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน

2. การจัดทำสาระของหลักสูตรของของสถานศึกษา หมายถึง สถานศึกษา

ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล กำหนดสาระหลักสูตร แผนการเรียนรู้ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามปรัชญา เป้าหมายการศึกษา กำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนจัดทำแผนการเรียนรู้ และทำแผนจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

3. การกำหนดแผนการบริหารจัดการหลักสูตรของสถานศึกษา หมายถึง

สถานศึกษาดำเนินการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ทำแผน ทำโครงการ เพื่อตอบสนองปรัชญา และเป้าหมายหลักสูตรเตรียมเอกสารหลักสูตรให้ครู ได้ศึกษาจัดให้ครู ได้ทำการแนะแนวให้กับผู้เรียน จัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างหลากหลายส่งเสริมให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้โดยการปฏิบัติ มีการประเมินผลเทียบผลการเรียนรู้ตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด ระดมทรัพยากรมีสื่อการสอน นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา การส่งเสริม และสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนจัดทำวิจัยในชั้นเรียน และนิเทศก์

4. การปฏิบัติการบริหารจัดการหลักสูตรของสถานศึกษา หมายถึง การ

ประเมินผลการปฏิบัติการบริหารจัดการหลักสูตร ประเมินผลการเรียนการสอน ประเมินคุณภาพ และรายงานผลการเรียนให้ผู้ปกครองและชุมชนทราบ

5. การนิเทศก์ กำกับ ติดตามผลการดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตร หมายถึง

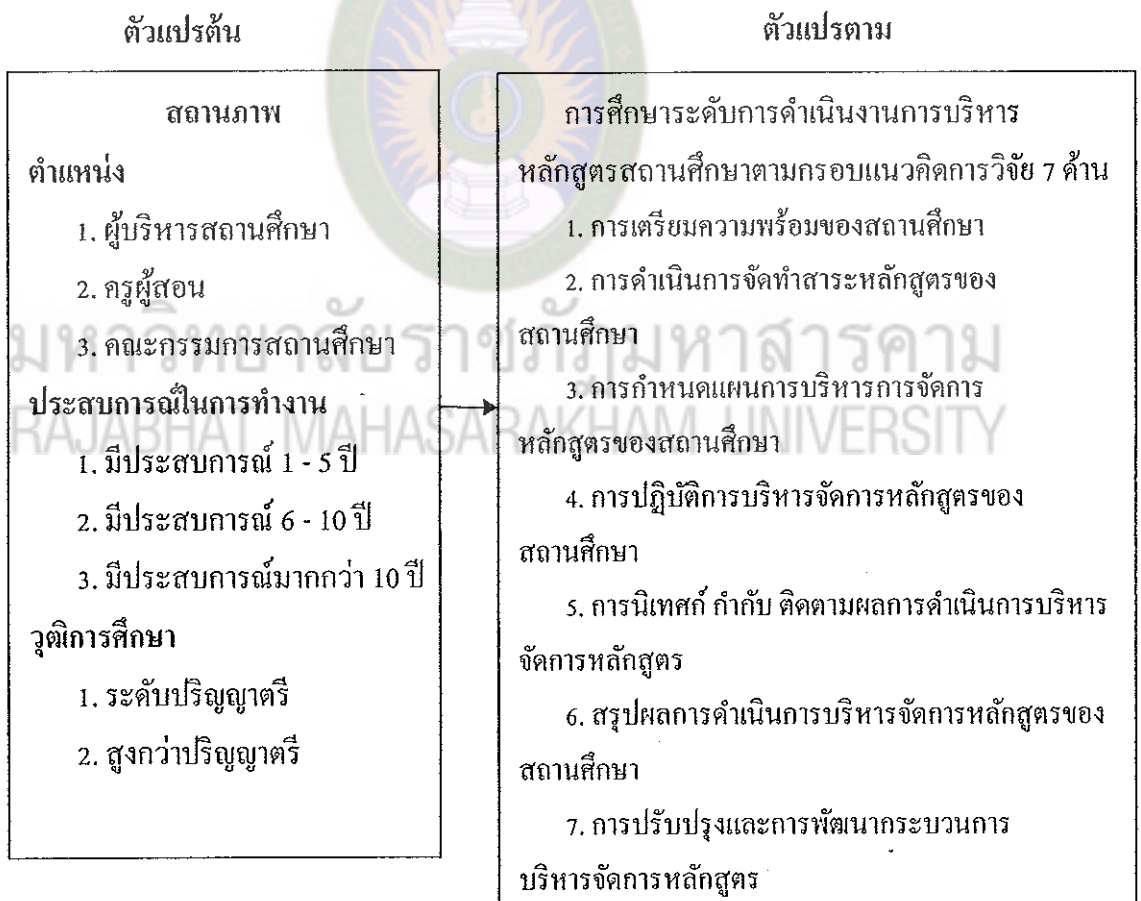
สถานศึกษาจัดทำแผนงาน / โครงการนิเทศก์ ติดตาม กำกับ การบริหารหลักสูตรในสถานศึกษาโดยมีคณะกรรมการนิเทศก์การบริหารหลักสูตรภายในของสถานศึกษา การจัดเอกสารแสดงดำเนินงานบริหารจัดการหลักสูตรที่เป็นปัจจุบัน และรายงานนิเทศก์ กำกับ ติดตาม ประเมินผลการ บริหารหลักสูตร

6. สรุปผลการดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตรของสถานศึกษา หมายถึง สถานศึกษาจัดประเมินผลการใช้หลักสูตร จัดทำรายงานผลการดำเนินงานการบริหารหลักสูตร ต่อผู้เกี่ยวข้องและชุมชนรับทราบ

7. การปรับปรุงและพัฒนากระบวนการ หมายถึง สถานศึกษานำข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียนและชุมชน สภาพปัญหาปัจจุบัน มาใช้ในการกำหนดแนวทางจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และยุทธศาสตร์การพัฒนา

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาระดับการดำเนินงานการบริหารหลักสูตร ของผู้บริหาร ครู และ คณะกรรมการสถานศึกษาใน โรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษา ไสมพระมิตร ในการใช้หลักสูตรสถานศึกษาที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ตามกรอบการบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของกรมวิชาการ 7 ด้าน ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลการวิจัยในครั้งนี้มีจุดประสงค์ดังนี้

1. ผู้บริหาร ครูผู้สอน และกรรมการสถานศึกษา โรงเรียนกลุ่มเครือข่ายที่ใช้หลักสูตรสถานศึกษา ได้เข้าใจบทบาทการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ของผู้บริหารสถานศึกษา และนำผลที่ได้จากการวิจัยไปปรับปรุงบทบาทการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา
2. ผลการวิจัยทำให้ผู้รับผิดชอบในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานทราบข้อมูลปัญหาที่เกิดจากการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ตลอดจนวางแผนแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้น ได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ
3. กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษานำข้อมูล หรือผลที่ได้จากการวิจัยไปใช้แนวทางกำหนด นโยบาย วางแผนและดำเนินการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา แต่ละแห่งให้มีประสิทธิภาพบรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตรต่อไป
4. ให้บุคคลทั่วไปที่สนใจในหัวข้อที่ศึกษานำไปเป็นแนวทางในการวิจัยในเขตพื้นที่อื่น และให้นำผลวิจัยหลาย ๆ เขตพื้นที่มาเปรียบเทียบกัน และหาค่าทางสถิติในการวิจัยต่อไป